

Pèl & Ploma

Quadro den SANTIAGO RUSIÑOL (*Jardins d'Espagne*)
Ayuntamiento de Madrid

Sobre ls jardins den Rusiñol

An en Marquina, poeta

Estimat castellà: Pots imaginar-te la meua alegria interna al veure que les *sanes doctrines* artistiques que estampo en el PEL & PLOMA tenen un llegidor com tu. No cal dir-te si dec estar-ne convençut, a tu que m coneixes a fondo desde tant poc temps, que és la millor manera de tenir les coneixences fresques. Lo que ara m faltaria serà saber desenrotllar el tema, com me proposava fer-ho, al sortir *El Jardí Abandonat*, que és el nou llibre den Rusiñol.

Concretament, la meua teoria estetica, que és vella com el temps, és la següent: l'obra essencialment pictorica deu treure tots els seus elements *del color i del dibuix unicament*: la part de literatura que contingui l'ha de contenir *infusa* i no clara i concretament explicada com en els molins del *Quixot*, dels que tu parles i que am molta solta tires a rodar. Per exemple: en la *Gioconda*, del gran Leonardo da Vinci, ont és la literatura? Enlloc; més aquella dona, que és la verdadera imatge de *la dona* genericament trastornadora, ha donat lloc a cents volums de literatura, que és la manera de tenir-ne que deuen permetre-s els quadros. Així, el pintor se queda l gran home que era, ja que la seva senzilla obra mestra ha donat lloc a literatures. Quan, en cambi, les literatures donen lloc a obres pictoriques, el pintor o dibuixant és sols un decorador o il·lustrador, rams de la plastica que donen lloc a glories solidament fundades, més que les obtenen am l'ajuda d'idees concretes que tot-hom entén i que no cal pintar pera que s llegeixin millor. Que n treuriem de tenir cent mil il·lustracions de la *Divina Comedia*? Afegiríem un sol vers an aquells maciços fonaments de l'italià? Per això ls pintors que pinten i dibuixen i deixen les literatures pera ls que s'ho miren, són pintors *propriament dits*. Els altres, fins poden esser més grans artistes, més savis, com ja vol dir la paraula artista, però són menys pintors. A l'analitzar les fortes, llargues i grans sensacions que m fa fruir l'obra den Velázquez, m'admira més que res la senzillesa dels medis. Cada vegada que fa literatura li surt el tret per la culata, com en aquell forner maco despul·lat d'Apol, aquell sargento que fa de Mars i altres temes obligats que tractava, que li devia exigir la buidor dels magnats de Felip IV i aquest rei que és gran perquè l retratà Velázquez tantes voltes.

Perxò, encara que adori an en Botticelli, an en Rossetti i an en Puvis, poso en la meua gratitut, per lo que ns han deixat, a pintors *propriament dits*, a pintors i *res més*, com Don Diego Rodríguez de Silva; en gran part al Greco, quasi sempre a Goya, i en els nostres temps, per lo que fan, an en Monet, an en Degas, l'Whistler i molts altres, entre ls que treu la seva cara aixerrida i amagada darrera dels lentes i les barbes el propi Ramon Casas.

Per aquest mateix motiu sento una admiració sincera per en Rusiñol, reconeixement de valer que no té res que veure am l'amistat que ns pugui lligar. Si ho fes malament, podríem esser molt amics (encara que ho dubto), però mai me sentiria obligat a fer-lo passar per bon pintor, ja que les dugues maneres de sentir no tenen res que veure.

El cas den Rusiñol és el més curiós de tots els que conec: que un pintor que no faci res més no posi literatures en els seus quadros, no té res de estrany; però que un pintor que escriu bé no més pinti quadros de *pintura sola*, això ja és més excepcional. Lo que fa és separar la literatura que veu en els seus quadros, i aleshores escriu un llibre.

Les *ruïnes* vegetals que s moren corsecant-se, més per l'halè indiferent dels que habiten a la vora que per les flames d'aquell Sol implacable que forada l Cel, han mostrat la seva ànima esllanguida a l'escriptor que latent existia en el pintor.

Els quadros que formaven la serie dels *Jardins d'Espanya*, exposats a can Bing, no eren pas res més que jardins d'Espanya. Més *El Jardí Abandonat*, que avui veurà la llum, és ben bé l'ànima d'aquests jardins. Una ànima esmortuint-se; ànima sola i misteriosa de la que tot-hom ne fuig; ànima que viu d'una vida que mata, com ho fan tots els grans dolors; ànima gran sols en els somnis, que fuig l'eterna joventut de la vida pera fruir de l'orgullosa soletat dels vençuts.

Així ho diu l'Aurora, l'ànima viva del jardí, a l'acabar-se l'obra:

«No corris, no! No demanis socors! La soletat sols vindrà a ajudar-nos. La soletat que viu, la soletat que estimo, la soletat que m mata. Vine am mi, soletat! T'adoro am tota l'ànima! Am tu viuré morint-me, am tu viuré somniant, fins a mon darrer somni!»

De lo que és l'obra, ja sen cuidaran altres plomes, entre les que suposo, Marquina, que hi faras figurar la teua. Ane mi m va procurar un gran moment de suau fruició, l'escollar-ne llegir el manuscrit per en Rusiñol mateix. No hi eres tu, Marquina? No l vas sentir també l perfume de *jardí abandonat*? Doncs amb això m'acontento, que ja és molt treure un olor tant subtil de la nostra rancia pintura a l'oli...

En quanta lo demés, no t'he convençut, Marquina, perquè tu ja fa temps que n'estas; però, veritat que sí, que hi ha gran pintura admirable no més que am color i dibuix? Encara que diguessis que no, ja saps, estimat castellà, que pots comptar am la decidida amistat forta i fresca den

M. U.

Els gravats d'aquest número

Els tres primers reproduïxen tres quadros *inedits* a Barcelona, que enclouen ben bé l'esperit que planeja sobre *El Jardí Abandonat*. La prova n'és la descripció de la decoració que n Rusiñol inclou en el seu llibre. Ademés hi ha l dibuix den Casas que féu den Joan Gay.

Veus-aquí la decoració de *El Jardí Abandonat*:

L'escena representa un jardí descuidat, un jardí classic, am plantes nobles, emmalaltides pel descuit, i conservant el segell distingit que no tenen els jardins improvisats; un jardí am patina de vellesa, modelat pels besos del temps i impregnat de la tristesa que donen els arbres antics i les plantes arrelades. A un costat, una glorieta de xiprers retallats am simetria; al fons, una graderia de marbre pintada per la molça i am les lloses esgrogueïdes; a la dreta, el palau, am figures esgrafiades mig destenyides per la pluja; desmais i xiprers al lluny; en primer terme, un sortidor d'aigües quietes i somortes.

Ayuntamiento de Madrid

El Jardí Abandonat

(FINAL)

Lletra de SANTIAGO RUSIÑOL

Musica de JOAN GAY

Chor de Fades

Fi - lladels vells jar - dins, no plo - ris d'a-nyo-

Fi - lladels vells jar - dins, no plo - ris d'a-nyo-

ran - ça: vi-neal niu de ver - dor, que és el niu d'es-pe -

ran - ça: vi-neal niu de ver - dor, que és el niu d'es-pe -

ran - ça.

ran - ça.

Solemnial

pp

pp

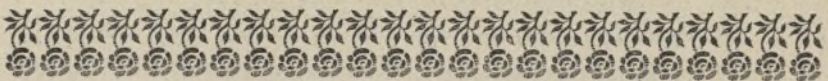
allargant i dis - mi - nuïnt

Avís molt important

La setmana que ve no publicarem número. En canvi, per Pasqua sortirà un número doble, tirat en paper bo, que continuarà, ademés d'altres gravats, dos magnífics dibuixos den Casas fets a l'Exposició Universal. Els acompanyarà una curiosa lletra den Pere Coll. Ademés, en Miquel Utrillo (servidor) aprofitarà les festes pera assistir a l'inauguració, com té per costum cada vegada que hi ha Exposició Universal, i en donarà compte detallat als llegidors del PEL & PLOMA, que serà l'únic periodic que assistirà en còs i ànima a l'última gran fira del sigle.

Aquest número de Pasqua portarà ls numeros 46 & 47, se repartirà gratis als subscriptors, i mitjançant 25 centims podran veure-l i llegir-lo ls que no tenen la sort de figurar en les nostres llistes.

NOTA.—Els clíxés del present número han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20. Barcelona.—Telefon 115

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a Paris, l'on s'abonne chez :

Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.

Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.

P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.

En vente dans tous les kiosques.

Ayuntamiento de Madrid

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

Dibuixat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gracia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIO

Barcelona. limits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els nous subscriptors per un any tenen dret a una prova d'artista.

Números atrassats, 25 centims.

JOAN GAY

És l'autor de la musica que comenta l quadre poematic den Santiago Rusiñol. Per rara sort, van tant lligades l'una am l'altra, que formen un tot perfecte. L'antigor de la raça que s'esfuma se sent ja en el preludi, amb uns temps de sigle XVIII, lligats amb un tema popular desenrotllat que ls chors entonen com essent les veus del jardí. Més, pera mí, lo més tendrament sentit, sense caure en xavacaneries descriptives, és el comentari de les paraules que diu l'Aurora, que és el personatge principal de l'obra: «Plores o cantés, aigua? Hi ha dies que m sembla que sospires; hi ha hores que fins crec que reses; hi ha moments com ara que m deixes somniosa. Si poguessis contar-me, clara com ets, lo que m'ha de passar! Si m treguessis de dubtes! Si aquesta veu de perles aclarís els meus somnis!»

Sentim moltíssim que la llarga extensió del motiu i lo reduït del jove PEL & PLOMA ns impedeixi publicar-lo; més ens rescabalem amb el final, que glosa l chor dels jardins, cridant l'ultima flor cap a les llurs foscuries d'atapada i antiga verdor.

En aquesta obra, en Gay ha posat tot el seu art d'harmonisar les delicadeses del sentiment, obtenint unes composicions d'una finesa tant dolça com la bona tristesa que envolcalla la nova obra den Rusiñol.

Si les decoracions fossin com els quadros que publiquem; si ls actors i cantors ho executessin amb amor; si ls vestits fossin fets i portats com voldriem; si l public estigués compostat dels que s miren o llegeixen el PEL & PLOMA, l'obra tindria l'exit esceníc que ara tindrà entre ls que saboregin el llibre i la musica.

